

Rešitev za energetska krizo

EVROPA SE OBRAČA K LNG

mr. sc.
Ivo Tokić
MBA

Kako huda in zahtevna je postala plinska kriza v Evropi v zadnjih mesecih, kažejo tudi pomembne odločitve vlad posameznih evropskih držav.

Pred kratkim sta vladi v Nemčiji in Franciji sprejeli odločitve o popolnem državnem prevzemu strateško pomembnih energetskih podjetij: Unipera v Nemčiji in EDF v Franciji. V začetku jeseni je nemška zvezna vlada napovedala, da bo nacionalizirala Uniper, velikansko energetsko podjetje, ki ima proizvodne kapacitete s skupno močjo približno 33 GW, kar je približno enako skupni moči elektrarn na Nizozemskem, in plinski portfelj ki znaša približno 400 TWh (kar za-

došča za ogrevanje 22 milijonov nemških domov!). Ta prevzem so pojasnili z dejstvom, da to podjetje oskrbuje 200 manjših energetskih podjetij po vsej državi in odločilnega pomena za oskrbo Nemčije s plinom in električno energijo. Vendar pa je podjetje kot največji uvoznik ruskega plina v akutni krizni situaciji zaradi pomanjkanja dobave plina iz Rusije in strme rasti cen plina. Po navedbah prejšnjih lastnikov Uniperja, finskega podjetja Fortum, ta trenutno izgublja 100 mio

evrov na dan, do zdaj pa se je nabralo več kot 8,5 milijarde evrov izgube pri plinskem poslovanju.

Tudi Francija je v začetku oktobra začela postopek popolnega prevzema lastništva velike energetske družbe EDF, v kateri je že imela 84-odstotni delež, s čimer namerava znižati stroške financiranja s popolno nacionalizacijo. Francoska vlada je ponudila 9,7 milijarde evrov za odkup delnic od manjšinskih delničarjev. Država bo prednost namenila revitalizaciji jedrskih elektrarn, ki jih podjetje upravlja. Zaradi tega se je podjetje znašlo pod pritiskom vlade, da ponovno zažene jedrsko proizvodnjo. Namreč, več kot polovica v lasti EDF, skupno jih je 56, je trenutno delno brez povezave zaradi težav s korozijo, odkrite na nekaterih lokacijah. Trenutno bo delovanje 12 reaktorjev (med najnovejšimi v Franciji) prekinjeno zaradi popravila korozije, medtem ko EDF ocenjuje, da bi jih lahko bilo še 16 »zelo občutljivih« na korozijo. Podjetje pravi, da bodo vsi njegovi reaktorji v celoti pregledani do leta 2025. Zaradi takšnih izpadov reaktorjev je proizvodnja jedrske energije v Franciji padla na najnižjo raven v zadnjih 30 letih in prisilila Francijo k uvozu električne energije in razmisleku o energetske varnosti, ki se približuje zima.

POVPRAŠEVANJE PO LNG JE VEDNO VEČJE

Zaradi skrbi o morebitnem pomanjkanju zemeljskega plina v Evropski uniji se v zadnjih mesecih iščejo načini, kako bi zagotovili dovolj energije v tej zimi in pozneje. Ena ključnih rešitev, h kateri se zatekajo, je povečanje uvoza utekočinjenega zemeljskega plina (LNG), tudi iz Rusije. Po ruski invaziji na Ukrajino je EU sporočila, da se želi prenehati zanašati na ruski plin, a najvišji evropski uradniki so marca letos povedali tudi, da je cilj zmanjšati odvisnost od ruskega plina kar za dve tretjini do konca leta. Kot se uradno navaja, želi tudi EU prekiniti večino oz. ves uvoz zemeljskega plina iz Rusije do konca desetletja.

Kljub temu se izvoz ruskega plina v Evropo nadaljuje. Bloombergovo poročilo, objavljeno sredi septembra, je navedlo, da je Grčija pripravljena sprejeti prvi tovor LNG iz novega ruskega izvoznega terminala za LNG Portovaja, ki se nahaja v bližini Severnega toka 1. Švedska prav tako uvaža ruski LNG. V začetku septembra so aktivisti Greenpeacea preprečili tankerju LNG, da bi raztovoril ruski plin v švedskem pristanišču. Švedski uradniki so avgusta povedali, da bodo v pristanišču zgradili nov terminal za sprejem LNG, oziroma bio-LNG v pristanišču Oxelösund.

Medtem dva plavajoča terminala za LNG postavljajo na Nizozemskem v pristanišču Eemshaven. V plavajočih enotah za skladiščenje in ponovno uplinjanje (FSRU) LNG ga bodo pretvorili v plin za transport in distribucijo po kopnem, pri čemer naj bi LNG prišel z ladjo iz Združenih držav Amerike. Enote za FSRU, običajno zasidrane ob obali, se lahko hitreje zgradijo kot kopenski terminali. Energetski analitiki trdijo, da se pričakuje vgradnja več kot dvajset novih FSRU v državah članicah EU v naslednjih nekaj letih. Nemška zvezna vlada je podpisala pogodbo za pet FSRU, načrtuje pa se izgradnja še dveh v zasebnem dogovoru. V Nemčiji naj bi se do konca zime odprla vsaj dva terminala: v Wilhelmshavnu in Brunsbüttelu, in morda bo odprt še en terminal. Podobne projekte načrtujejo tudi Italija, Francija, Poljska in druge države.

SEVERNI TOK STOJI

Rusija je 31. avgusta letos zaprla plinovod Severni tok 1, kot je napovedala, zaradi kratkega obdobja vzdrževanja, vendar plinovod po tem ni bil ponovno odprt. Ruski uradniki

so tedaj izjavili, da so gospodarske sankcije, ki so jih uvedle druge države zaradi invazije na Ukrajino, odgovorne za prekinitev dobave po tem glavnem evropskem plinovodu. Po tem so se pojavile do danes še nepojasnjene eksplozije na plinovodu Severni tok 2, kar je krizo še zaostriilo. Drugi plinovodi iz Rusije proti Evropi še delujejo.

Gazprom, ruska multinacionalna energetska skupina v državni lasti, je septembra predala 42,4 mio m³ zemeljskega plina v Evropo skozi Ukrajino. Članice EU se želijo oddaljiti od plina iz Rusije, vendar ne morejo opustiti plina kot energenta, zato morajo najti nove vire. Pri tem se ZDA poskušajo pokazati kot bodoči glavni dobavitelj plina za Evropo.

KAKO IN S ČIM NADOMESTITI RUSKI PLIN?

Energetski analitiki navajajo dobro znano dejstvo, da je Evropa pri dobavi plina odvisna od Rusije, saj približno 40 % potrebnih količin za plinske termoelektrarne, za domačo in poslovno uporabo, dobavlja iz te države. Glede na to, da mora EU zmanjšati svojo odvisnost od ruskega plina ter glede na zmanjšanje povpraševanja po plinu in električni energiji in povečanje uvoza LNG je postal ključnega pomena v evropski energetske strategiji. Problem virov LNG postaja še posebej kritičen in precej velik, ker je trg pod močnimi omejitvami, ki bi jih lahko še dodatno poslabšala hladna zima ali gospodarska rast na Kitajskem, če bo močnejša od pričakovane.

Ko govorimo o evropski odvisnosti od ruskega LNG, mislimo predvsem na Nemčijo, ki ga uvozi največ. Poraba Nemčije je prevelika, da bi se upoštevale poteze, podobne tistim, ki so jih letos naredile baltske države. Pravzaprav se je Nemčija, odkar je bil Severni tok 1 dokončan, najbolj zanašala na ruski plin. Medtem ko je EU poskušala diverzificirati svoje vire energije že leta 2010 in še posebej po letu 2014 In po ruski aneksiji Krima, se je nemška odvisnost od ruskega plina do leta 2021 povečala na kar 55 % porabe.

Nemčija je že odložila načrte za zaprtje vseh svojih jedrskih elektrarn in to jesen napovedala, da bo vsaj dve od treh preostalih jedrskih postrojenj pustila v pripravljenosti do sredine prihodnjega leta. Poleg tega je v začetku tega leta priznala, da bo povečala porabo premoga, da bi se izognila energet-

ski krizi. Je pa letos zmanjšala uvoz plina iz Rusije na 35 % potreb, in skrb zvezne vlade za energetske varnost se povečuje, ker je do konca zime še daleč.

Evropa je letos pohitela z zmanjševanjem porabe plina, s poskusom iskanja alternativnega uvoza. Namreč, nemška skladišča plina so bila pred rokom, v začetku oktobra, napolnjena na več kot 85 %. Natančneje, oktobra letos je imela Nemčija do 90 % skladiščenege zemeljskega plina, cene plina pa so, po kratkem nihanju navzgor, padle s 350 EUR/(MWh) poleti na 200 EUR/(MWh).

KUPNA MOČ JE VELIKA EVROPSKA PREDNOST

Čeprav je možno, da bo Evropa to zimo občutila pomanjkanje, vsaj na regionalni ravni, je ena od njenih največjih prednosti kupna moč. Zaradi skupnega nakupa in zahtevanih velikih količin bi se lahko glavni uporabniki plina v prihodnosti poskusili združiti in se pogajali za nižjo uvozno ceno. Čeprav bi to zdaj dodatno spodbudilo pomanjkanje v zimskem času, bi dolgoročno gledano ta poteza EU zagotovila večjo varnost in dosegla, da energija ne bi bila več največji vir gospodarske moči Rusije.

Pričakuje se, da bi EU morala nabaviti ves LNG, ki je trenutno na voljo na trgu, pogodbe pa so verjetno sklenjene z vsemi državami proizvajalkami, predvsem pa z ZDA, ki očitno igra glavno vlogo dobavitelja v EU. Nekateri opozarjajo, da bi lahko politični pritiski vplivali na količino ameriškega LNG, ki je na voljo za izvoz, ker bi povečan izvoz ameriškega plina lahko zvišal cene za ameriške potrošnike.

Evropske države bi morale zgraditi nove terminale za uvoz LNG na strateških lokacijah, da bi se ta uvoz povezal s kopenskimi transportnimi in distribucijskimi sistemi. Nemčija in srednjeevropske države brez dostopa do morja so še vedno zelo odvisne od ruskega plina, ki se transportira po cevovodih, ker je dobava med državami s terminali za LNG poleg Francije in držav, kot je Nemčija, omejena z obstoječimi zmogljivostmi povezovalnih plinovodov. Poleg tega bi morali biti FSRU, kot so tisti na Nizozemskem, kratkoročne rešitve. Verjetno bi Evropa morala začeti dolgoročno načrtovati in sprejemati nove strateške odločitve glede svojega energetskega sistema. ■